

Gårdsnytt 3/2014

Enebybergs Gårds Förening

Innehåll

Ordförandens ord.....	2
Ur Enebybergs Gårds Förenings höstprogram	3
Mors dag på Enebybergs gård.....	3
Skulpturen "Manuskript" till minne av Stig Dagerman invigd	4
Midsommar på Enebybergs gård.....	6
Berättelse om ett hus i Enebyberg.....	7

Kalendarium

Onsdagen den 17 september kl 19

Kulturarvsdagen med temat "I krigens spår" uppmärksammas på Enebybergs Gård. Gunilla Peterson och Nils Sporrang berättar om militära minnen i Rösjöskogen och om det militära indelningsverket. Ärtsoppa serveras.

Söndagen den 5 oktober

Dagermanprogram: Enebybergsbibliotekets vänner och Enebybergs Gårds Förening i samarbete.

Ljuständning i Dagermanparken kl 16, därefter omkring kl 16.30 program i Enebykyrkan.

Fredagen den 17 oktober

Kulturdag i Mörby Centrum.
Föreningen finns representerad.

Tisdagen den 21 oktober kl 19.30

Från bergsmanshytta och kronobruk till världsledande elektroteknisk industri - ett brukssamhälles historia.

Föredrag av Jan Olof Carlsson

Tisdagen den 18 november kl. 19.00

Smådjurens familjeliv.
Jan Lundgren visar bilder och berättar i samarbete med STF:s lokalavdelning.

Lördagen den 29 november

Adventsmarknad
på Träffpunkten Eneby Torg

20 oktober-8 november

Danderyds arkivförening visar utställningen "Levande föreningshistoria" på biblioteket i Danderyd 18 september-8 november.

På biblioteket i Enebyberg 20 oktober-8 november.

Ordförandens ord

Kära vänner, medlemmar i Enebybergs Gårds Förening!

När hösten nu tar sin början kan vi se tillbaka på en rad trevliga arrangemang under vårterminen.

Jag vill särskilt nämna invigningen av skulpturen till Stig Dagermans minne i Dagermanparken som genomfördes i samarbete med Enebybergsbibliotekets Vänner. Mer om det anslående programmet på annan plats i tidningen.

I slutet av maj hade föreningen sin sedvanliga funktionärskväll för alla dem som frivilligt bidrar på olika sätt och gör det möjligt att genomföra föreningens nu omfattande verksamhet. Under 2013 genomförde föreningen inte mindre än ett tjugotal program, fler än någon av Danderyds andra hembygdsföreningar. Danderyds Kulturskola underhöll mycket uppskattat. Det var hög stämning och kvällen blev både lång och sen och trevlig.

Kan också *Du* ställa upp någon gång om året och hjälpa till eller medverka på något sätt?

Föreningens traditionella midsommarfirande på Enebybergs gård kunde genomföras med återigen nästan rekordpublik, både i antalet deltagare och i antalet barnvagnar, och vackert väder trots väderleksutsikterna. Koordineringen av midsommarprogrammet och serveringen sköttes som vanligt av familjen Westerdahl. Stort tack! Stort tack också till ICA Eneby Torg som välvilligt sponsrat midsommarfirandet med glass och godis till barnen och deras lekar runt midsommarstången. Varmt tack också till alla dem som under förmiddagen plockade blommor och klädde och reste majstången! Våldigt roligt att så många barn var med och klädde stången!

Höstens program inleds i samband med Kulturarvsdagen 2014, vars tema i år är *I krigens spår*. Kulturarvsdagen genomförs som vanligt i samarbete med Danderyds tre övriga hembygdsföreningar med program i alla kommundelar. Mer om arrangemangen på annan plats i detta nummer av Gårdsnytt. I övrigt fortsätter hösten med bl.a. utställningar och kulturhistoriska program.

Våra arrangemang annonseras på alla föreningsanslagstavlor i Enebyberg och på föreningens hemsida www.enebyberg.com.

Välkomna till höstens verksamhet och program!

Enebybergs gård har under 35 år utnyttjats intensivt som fest- och konferenslokal och för vår förenings verksamhet och är nu i stort behov av en omfattande översyn. Gården har övertagits av kommunens helägda Djursholms AB. Vi ser vi fram mot en genomgripande, kompetent och angelägen renovering.

Jan Olof Carlsson

Ur Enebybergs Gårds Förenings höstprogram

Årets kulturarvsdag har temat **I krigens spår**. Vi uppmärksammar dagen med ett program onsdagen den 17 september. Gunilla Peterson och Nils Sporrang talar om spår i Rösjöskogen och om det militära indelningsverket. Ärtsoppa serveras.

Den 5 oktober är **Stig Dagermans födelsedag**. Tillsammans med Enebybergsbibliotekets Vänner inbjuder föreningen till ett program. Det startar i Dagermans park och fortsätter i Enebykyrkan där det planeras att visa den film som gjorts kring tillkomsten av Lars Kleens skulptur.

Föreningen finns representerad då kommunen inbjuder till en minikulturfestival fredagen den 17 oktober - **Kulturen tar plats i Mörby Centrum**.

Vår ordförande har rötter i Bergslagen och en professionell bakgrund i bergshantering och i industri- och teknikhistoria. Det delar han med sig av tisdagen den 21 oktober i föredraget **Från bergsmanshytta och kronobruk till världsledande elektroteknisk industri – en bruksorts historia** och vi får därmed också spännande inblickar i Aseas och ABBs bakgrund och utveckling.

I november får vi besök av Jan Lundgren från Vallentuna. Han lyckas med konsten att fånga insekter på bild i vacker natur såväl som i insekternas mer intima verksamhet och kan dessutom berätta om småkrypen. Tisdagen den 18 november visar han sitt bildspel **Småkrypens familjeliv**. Programmet är ett samarrangemang med Svenska Turistföreningens lokalavdelning Stockholm Nordost.

Danderyds arkivförenings utställning **Levande föreningshistoria** finns på biblioteket Träffpunkten 20 oktober till 8 november. I arkivföreningens utställning finns Enebybergs Gårds Förening representerad som en av de tjugo föreningarna.

Fler program kan dyka upp, följ hemsidan www.enebyberg.com och föreningens affischer.

Anita Andersson

Mors dag på Enebybergs gård

Söndagen den 25 maj firades Mors dag traditionsenligt med brunch på Enebybergs gård. Drygt 40 talet gäster hade bokat i förväg, något enstaka par som passerade förbi tog tillfället i akt att pröva på Paul Degens utsökta menyer. Kunde konstateras att det var många nya besökare och att de i nutid inte bodde i Enebyberg men hade eller hade haft anknytning till villastaden tidigare. Solen sken mestadels och vi klarade oss från regn.

Nils Sporrang

Skulpturen ”Manuskript” till minne av Stig Dagerman invigd

Den 18 maj 2014 invigdes Lars Kleens skulptur ”Manuskript” i Stig Dagermans park. Helge Skoog var konferencier.

*Skulpturen med Lo Dagerman och Lars Kleen.
Foto Mariette Backlund.*

Stig Dagerman föddes i Älvkarleby den 5 oktober 1923 och avled i Enebyberg den 5 november 1954. Han anses vara en av de största och internationellt mest kända av de svenska fyrtioalistererna.

På initiativ av enebybergaren, skådespelaren och entusiasten Helge Skoog föreslog Enebybergsbibliotekets Vänner att Stig Dagermans park i Enebyberg skulle kompletteras med en skulptur till författarens minne.

Helge frågade konstnären Lars Kleen om han var intresserad av att skapa ett konstverk till parken. Lars Kleen tyckte om idén och skissade på ett förslag som han kallade ”Manuskript”.

Enebybergsbibliotekets Vänner och Enebybergs Gårds Förening garanterade en grundplåt för att finansiera projektet med 10 000 kronor vardera och kommunen garanterade ytterligare 80 000 kronor.

Den kommitté för skulpturprojektet som biblioteksvännerna och gårdsföreningen bildat bjöd in enskilda donatorer att täcka återstående kostnader för skulpturen.

Insamlingen genomfördes framgångsrikt under sommaren 2013 med så många bidragsgivare att det till och med blev ett överskott.

*Andäktigt lyssnande kommunledning.
Foto Jan Löfgren.*

Invigningen av skulpturen ”Manuskript” genomfördes med pompa och ståt söndagen den 18 maj. Förmiddagens väder bådade inte gott, men lagom till invigningen sprack molntäcket upp och solen sken över hela föreställningen. V.I.P.

*VIP-orkestern från Danderyds kulturskola.
Foto Jan Löfgren.*

Orkestern från Danderyds Kulturskola under ledning av Magnus Hedenborg inledde med musik och ett fotbollspojkklag från EIF sålde kaffe med dopp.

Konferencieren Helge Skoog inledde invigningen genom att läsa dikter och dagsverser av Stig Dagerman. Klarinettisten Johan Fransén från Stockholmsfilharmonikerna spelade och Helge Skoog reciterade.

Helge Skoog reciterar. Foto Jan Löfgren.

Jan O Berg, ordförande i biblioteksvännerna hälsade de tre till fyra hundra besökarna välkomna och berättade om bakgrunden till skulpturens tillkomst. Anders Bergstrand, ordförande i Danderyds Kultur- och fritidsnämnd, framförde kommunens hälsning.

Pär Wästberg. Foto Jan Löfgren.

Per Wästberg, dagens huvudtalare, betonade Dagermans många roller som diktare, reporter, dramatiker och mästerlig dagsversskrivare. Dagermans författarskap bottnade i försvaret av den lilla människan

mot makten, av de torterade och fängslade mot ”maktens skarprättarmöda”. Han uppfattade att litteraturens uppgift är att kämpa för den enskildes frihet. Statens rätt att tvinga till lydnad såg Dagerman som en dödlig sjukdom.

Per Wästbergs tal finns i sin helhet på Enebybergs Gårds Förenings hemsida www.enebyberg.com.

Stig Dagermans dotter Lo avtäckte därefter Lars Kleens skulptur ”Manuskript”. Verket är glest sammanfogat av 70 betongelement och upplevs som mäktigt med sina 2,7 meter. I sitt tacktal till Lars Kleen framhöll hon hur hans verk ”Manuskript” inbjuder till möten som väcker lust till samtal och förundran. Invigningen avslutades med musik av Johan Fransén och uppläsning av Helge Skoog med Stig Dagermans dagsvers ”En dag om året”.

Efter invigningen var de som bidragit till skulpturen inbjudna till en mottagning på Enebybergs gård. Enebybergs Gårds Förenings ordförande Jan Olof Carlsson hälsade välkommen och vände sig till alla dem som på olika sätt bidragit till att förverkliga skulpturprojektet.

*Stråkkvintett från Kulturskolan underhåller.
Foto Nils Sporrang.*

En stråkkvintett från Danderyds kulturskola under ledning av stråkläraren Anders Fredljung underhöll med njutbar musik.

Gunilla Peterson

Midsommar på Enebybergs gård

Med sol och lagom värme firades midsommar i trädgården bakom den gamla vackra herrgården. Väderleksutsikternas halvdanna väder uteblev, och antalet besökare blev nästan lika stort som rekordåret 2013

Vid notiden på morgonen började arbetsvilliga familjer med glädjande många barn att strömma till. Sören Johansson från IP kom som vanligt med björkris.

En mamma kom med en skottkärra full med prästkragar och gick sedan hem och hämtade ytterligare en kärra! Vid 11-tiden var stängen färdig att resas. Pappor och andra starka karlar reste den snabbt och säkert.

Vid ett-tiden vidtog Danderyds Folkdanslags eleganta uppvisning och senare barnens lekar kring majstången under Margareta Westerdahls ledning. Arrangemanget var som vanligt mycket välbesökt. Varje ledig gräsyta var intagen med filtar, picknickkorgar, barnvagnar och fällstolar.

Allt löpte väl hela tiden och många gamla bekanta gavs tillfälle att språka med varandra om äldre tider kan man tro, och nyinflyttade barnfamiljer fick tillfälle att bekanta sig.

Många dröjde sig kvar i trädgården i det fina vädret långt efter att programmet avslutats.

Margareta och Mats Westerdahl med familj och medarbetare gjorde som vanligt ett stort arbete med både planering och koordinering av hela programmet och med servering av kaffe och till stor del hembakt bröd. Kaffetermosarna och safttillbringarna tog ideligen slut och måste fyllas på. Stort tack från föreningen och från alla som deltog i midsommarfirandet!

Stort tack också till ICA Eneby Torg som sponsrade vårt midsommarfirande med glass på förmiddagen och godis till barnen och deras lekar. Varmt tack också till alla dem som ställde upp med att plocka blommor, och klä och resa majstången!

Ett tack också till alla som betalade grindslanten 20 kronor, och för övrigt uppenbart inte bara 20 kronor! Många betalade med en 100-kronorssedel för en familj och ville inte ha någon växel tillbaka. Några förklarade också att ”det är det värt”. De uppskattande orden sätter vi värde på.

*Text: Anita Andersson och Jan Olof Carlsson.
Foto: Anita Andersson, Jan Löfgren och Nils Sporrang.*

Berättelse om ett hus i Enebyberg

”Du vet att du är från Enebyberg när ... ” – det är namnet på en facebookgrupp med för närvarande 563 medlemmar. Där lägger enebybergare – nuvarande och före detta – in minnen av olika slag, bilder, lite nostalgi, frågor och ibland som det kan hända överallt på facebook något påhopp.

Inspirerad av en bild från den Kronblomfilm som delvis spelades in vid hörnet bion/kaféet nuvarande Österängsvägen/Gethagsvägen dåvarande Sturevägen/Bragevägen satte jag också in två bilder från samma film. Jag minns när jag som sju-åttåring såg filmen på Enebybergs bio de två sus som gick genom publiken. Första suset var när man såg mina föräldrars kafé – kafé Brage – och andra suset när Kronblom inte alls kom in på ”fiket” utan det var ett helt annat kafé. Förmodligen var det månet sus när magister Rungner och hans skolklass passerade på bioduken men det minns jag inte. Kanske någon annan som minns?

Som bekant har vi i Enebybergs Gårds Förening en husdokumentation. Det är information av olika slag om villor i Enebyberg. Det kan vara husägarens egen berättelse nedskrivet eller i en intervju, tidningsklipp, bilder eller mäklarannonsering. Mitt barndomshem är ett sådant exempel.

Har du bytt adress? Meddela din nya adress
till föreningens registeransvarige
Ove Israelsson
Cedervägen 33
182 48 ENEBYBERG
Ove_Israelsson@telia.com
08-758 87 53

När jag kom med i styrelsen för Enebybergs Gårds Förening 2006 visste jag inget om husdokumentationen, som då hade legat nere i några år, men hittade spännande pärmar i föreningens kontor. Där fanns bl. a. mitt barndomshem med i en intervju som en tidigare ordförande gjort med min pappa. Nu har förstås jag och min syster kompletterat beskrivningen.

Kronblom vid fiket 1947

Huset 67 år senare. Foto Anita Andersson.

Historien bakom huset Österängsvägen 43 A är ganska typisk för ett äldre hus i Enebyberg. I detta fall byggt 1922 med stor tomt där det fanns fruktträd, bärbuskar, potatisland, jordgubbar, grönsaker. I över 50 år var där affärsrörelse kombinerad med familjens bostad. Först var där kafé, skradderi tillkom och kaféet ersattes med ekipering för herr och dam. Samtidigt som kaféet drevs fanns det inneboende som hyrde rum och i källaren dusch och omklädning för EIFs idrottare. Sedan 1981 är huset enbart familjebostad. Köket där tårtor och bullar bakades, kaféet servades och familjen hade sitt matbord blev för litet för en modern familj och är nu utbyggt. Tomten är delad men har ändå plats för en pool. En inte ovanlig klassresa för de äldre enebybergsvillorna. På så sätt blir husdokumentationen inte enbart en berättelse om ett hus utan också en beskrivning av vår hembygd och samhällets förändringar.

Hör gärna av dig till mig Anita eller till Artimis Ala Naziri med information om eller kompletterande uppgifter för ditt hus. Artimis har e-post artimis.ala.naziri@gmail.com

Anita Andersson anita.andersson40@gmail.com

Enebybergs Gårds Förening & Gårdsnytt

Enebybergs Gårds Förening
www.enebyberg.com
Bankgiro 529-2792

Redaktör Gårdsnytt
Johanna Haddäng

C/o Jan Olof Carlsson
Fenixvägen 5
182 46 Enebyberg

Tryck Gårdsnytt
Lindbloms Kopieringsbutik AB
